

АСОЦІЙОВАНИЙ ПЕРЕБІГ ДІАРЕЙ У ТЕЛЯТ, ПАТОЛОГО-АНАТОМІЧНІ ЗМІНИ ТА ЛІКУВАННЯ

***В.М. Литвиненко, кандидат ветеринарних наук
О.С. Салата, студентка***

Асоційовані діареї спричинені лактозонегативними ешерихіями, сальмонелами, стафілококами, аспергілами здатні викликати пневмонію, зернисту дистрофію гепатоцитів печінки, гломерулонефрит, нефронефрит, десквамацію та деструкцію покривного епітелію ворсинок слизової оболонки кишечника. При застосуванні пробіотиків для лікування, кількість лактозонегативних ешерихій, сальмонел, грибів з роду Кандіда і стафілококів зменшується на 1–2 порядки, що стабілізує показники природної резистентності та сприяє одужанню хворих телят.

Асоційовані діареї, патолоанатомічні зміни, пробіотики.

Основною причиною виникнення дисбактеріозів у телят більшість дослідників вважає активізацію умовно-патогенної мікрофлори.

Умовно-патогенна мікрофлора має вирішальне значення в етіопатогенезі масових респіраторних та шлунково-кишкових захворювань молодняку великої рогатої худоби. При розробленні засобів терапії слід пам'ятати, що представники цієї групи мікрофлори набули стійкості до дії більшості антимікробних засобів, що значно ускладнює лікування [1, 5].

Специфічна профілактика діарейних захворювань не дає бажаних наслідків, оскільки хвороба має асоціативний характер. Важливим напрямом у лікуванні та профілактиці цих хвороб є застосування препаратів, які стимулюють розвиток лакто- і біфідобактерій та підвищують імунний статус організму тварин [2, 3, 4].

При виникненні дисбактеріозу у кишечнику зникає корисна мікрофлора, відбувається збільшення кількості умовно-патогенних та патогенних мікроорганізмів, нормальна мікрофлора втрачає здатність виконувати роль первинного неспецифічного бар'єра, активізуються імунні процеси. При лікуванні пробіотиком стан клінічного одужання найшвидше підтверджується стабілізацією показників природної резистентності [1].

Мета дослідження – визначити перспективу застосування пробіотичних препаратів при асоційованому перебігу діарей у телят.

Матеріали і методи дослідження. Дослідження проводилися на телятах симентальської породи у Переялов-Хмельницькому районі. Шматочки внутрішніх органів: легень, печінки, нирок, селезінки, кишечнику досліджували гістологічно та методом відбитків.

Результати досліджень та їх обговорення. Під час патолого-анатомічного розтину трупів телят 3–5-денного віку, які хворіли з клінічними ознаками діареї, в легенях виявлено зміни пневмонічного характеру. Вражені ділянки легень мають щільну консистенцію та сірувато-червоний колір. Пневмонії характеризуються проліферацією гістіоцитарних клітинних елементів у міжальвеолярних перегородках. Зазначене призвело до потовщення стінок альвеол, з одночасною десквамацією клітин респіраторного епітелію альвеол і бронхів.

Одночасно з проліферативною реакцією такого типу пневмонії у міжальвеолярних перегородках виявлено також розлад кровообігу. У деяких дольках легень спостерігали ділянки мікроарективного характеру. Проміжна тканина різко розширена, лімфосудини затромбовані.

У печінці у деяких ділянках виявлено зернисту дистрофію цитоплазми гепатоцитів. У сполучно-тканинній стромі печінки – гіперемію міждолькових судин.

У нирках різко виявлена гіперемія між нирковими каналцями, крововиливи та гіперемія капілярів, а також спостерігалися мікронекрози у мозковому шарі. Епітелій ниркових каналців коркової зони у деяких місцях у стані зернистої дистрофії, а також трапляються поодинокі ділянки мікроарективного некрозу. У поодиноких ниркових клубочках – серозно-десквамативний екстракапілярний гломерулонефрит. Ниркові клубочки стиснуті між клубочками і капсулами Шумлянського великий білий простір. Виходячи з цього визначаємо нефронефрит.

У селезінці лімфофолікули перебувають у стані гіперплазії, наявний бурий пігмент крові.

У сичузі – набряк підслизового шару, вогнищева атрофія сосочків слизової оболонки, десквамація покривного епітелію ворсинок слизової оболонки. Ареактивний некроз у глибоких шарах м'язової оболонки, у м'язах підслизової оболонки та у деяких шарах слизової оболонки.

У 12-палій, голодній, клубовій, сліпій, ободовій кишках виявлено деструкцію ворсинок слизової оболонки та десквамацію епітелію ворсинок слизової оболонки. Крім того, у тонкому відділі кишечника спостерігаємо гіперплазію лімфофолікулів біля основи слизової оболонки. У 12-палій кишці подекуди ареактивний некроз м'язової оболонки, підслизового шару та слизової оболонки. У голодній кишці подекуди атрофія ворсинок, ареактивний некроз у м'язовій та слизовій оболонках. У клубовій кишці – ареактивний некроз м'язової та слизової оболонки.

Тож окрім значних змін у травному каналі, вражаються органи дихання, печінка та нирки.

Отримані результати бактеріологічних досліджень свідчать, що травний канал у хворих телят контамінований лактозонегативними ешеріхіями, сальмонелами (*S. dublin*), стафілококами, аспергілами, які в асоціації здатні спричиняти діарею і захворювання телят на колібактеріоз або сальмонельоз (табл.). Внутрішні органи телят контаміновані ешеріхіями, сальмонелами, коками і рідше протеем та грибами, що підтверджує асоційований характер перебігу хвороби.

На сьогодні відомо, що порушення якісного та кількісного складу нормальної мікрофлори кишечника супроводжують різні за етіологією патологічні стани. Зміни мікробіоценозу кишечника можуть, у свою чергу, спричинити низку порушень метаболічного та імунного статусу, на користь чого свідчить наявність тісного зв'язку між нормальною мікрофлорою організму, імунореактивністю та перебігом багатьох біохімічних процесів.

Вміст мікроорганізмів у фекаліях дослідних телят

Мікроорганізми	Кількість КУО в 1 г проби фекалій	
	До лікування	Після лікування
Лактозопозитивні БГКП	$4,3 \times 10^6$	$3,0 \times 10^7$
Лактозонегативні БГКП	$2,9 \times 10^8$	$3,6 \times 10^6$
Сальмонели	$4,1 \times 10^4$	0
Кандіда	$2,1 \times 10^4$	$1,3 \times 10^3$
Протей	10^{-4}	10^{-3}
Стафілококи	$2,2 \times 10^4$	$3,6 \times 10^{-3}$
Аеробні спороутворюючі бактерії	0	$1,9 \times 10^3$

Проведене нами лікування хворих телят пробіотичними препаратами позитивно вплинуло на нормальну мікрофлору кишечника. Під впливом пробіотика споролакт, який містить мікроорганізми різних таксономічних груп (*Bacillus* і *Lactobacillus*), кількість лактозонегативних ешерихій сальмонел, грибів з роду Кандіда і стафілококів зменшилося на 1–2 порядки, що у подальшому сприяло одужанню хворих телят.

При дослідженні показників природної резистентності фагоцитарний індекс і фагоцитарна активність становила $18,3 \pm 0,9$ м.к., та $55,4 \pm 2,8$ %, лізоцимна активність $9,3 \pm 0,5$ %.

Використання про біотичних препаратів перспективний напрямок лікування телят при асоційованих захворюваннях.

Список літератури

1. Бордюгова С.С. Вивчення імунологічних показників організму котів, хворих на дисбактеріоз/ С.С. Бордюгова // Ветеринарна медицина. –Харків, 2010. – С. 64–70.
2. Григорьев П.Я. Лактулоза в терапии заболеваний органов пищеварения / П.Я. Григорьев, Э.П. Яковенко // Российский гастроэнтерологический журнал. – 2000 [2008]. – № 2 – Режим доступа: [<http://medi.ru/doc/6700213.htm>].
3. Новые антистрессовые препараты при выращивании и откорме бычков на мясо /И.Ф. Горлов, И.М. Осадченко, В.В. Ранделина, И.С. Бушуева// Молочное и мясное скотоводство. – 2008. – № 5. – С.11–12
4. Роль иммунодефицитов в патогенезе желудочно-кишечных и респираторных заболеваний телят система их профилактики и коррекции /[А.И. Ануфриев, А.Г.Шахов, Ю.Н. Бригадиров и др.] //Актуальные проблемы ветеринарной патологии и морфологии животных/ – Воронеж, 2006.– С.10–19.
5. Руденко А.Ф. Етіопатогенетична роль умовно-патогенної мікрофлори при респіраторних захворюваннях молодяку великої рогатої худоби. / А.Ф.Руденко, О.О. Воблікова //Ветеринарна медицина. – Харків, 2010. – № 95. – С.340-344.

Ассоциированные диареи, вызванные лактозонегативными эшерихиями, сальмонеллами, стафилококками, аспергиллами способны вызывать пневмонию, зернистую дистрофию гепатоцитов печени, гломерулонефрит, нефронефрит, десквамацию и деструкцию покровного эпителия ворсинок слизистой оболочки кишечника. При использовании пробиотиков с целью лечения количество лактозонегативных эшерихий, сальмонелл, грибов рода Кандида и стафилококков уменьшается на 1-2 порядка, что стабилизирует показатели природной резистентности и способствует выздоровлению больных телят.

Ассоциированные диареи, патолого-анатомические изменения, пробиотики.

Associated diarrhea caused by lactosonegative Escherichia, Salmonella, Staphylococci, Aspergillus which can cause pneumonia, granular degeneration of the liver hepatocytes, glomerulonephritis, nephronephritis, desquamation and destruction of surface epithelium of the villi of the intestinal mucosa. Using probiotics for treatment of this diseases, amount of lactosonegative Escherichia, Salmonella, fungi of Candida family and Staphylococci reduced in 1-2 orders that stabilizes the level of natural and promotes recovery of sick calves.

Associated diarrhea, postmortem findings, probiotics.